

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST
A PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

ABECEDA
občanské sdružení

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt „Čtenářská gramotnost a projektové vyučování“ je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Tento projekt realizuje občanské sdružení Abeceda od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2012 ve všech krajích České republiky s výjimkou Prahy.

**Cílem projektu je podpořit rozvoj čtenářské gramotnosti
na mimopražských základních školách.**

Jak poznáte čtenářsky gramotného žáka?

Vyberte správná řešení, doplňte další odpověď (d) a dokreslete k ní obrázek žáka.

a) Umí dobře a bez závažných a častých chyb přečíst text přiměřený svému věku. Umí psát všechna písmena abecedy a spojovat je ve slova, věty, promluvy.

b) Klade si otázky k textu, předvídá, kam bude text dále směřovat, hledá souvislost mezi textem a svým životem, dělá si výpisky, píše různé druhy textů podle daného záměru.

c) Umí se orientovat v souvislých i nesouvislých textech (mapa, jízdní řád, graf, tabulka...), najít v nich potřebné informace, usoudit, jaký je skrytý význam textu, shrnout nejdůležitější informace a myšlenky.

d)

Zaměřili jsme se na podporu čtenářské gramotnosti ve třech oblastech: čtenářství, mediální výchova a tvůrčí psaní.

Do prázdných bublin v myšlenkové mapě můžete doplnit další pojmy...

Fotky z našich akcí

Workshop mediální výchovy
pro účastníky soutěže
Náš časopis 2011
v Domě čtení (Praha)

Beseda s šéfredaktorem Pardubického
deníku na putovní Výstavě školních časopisů
a literárních sborníků v Krajské knihovně
v Pardubicích

Výstava školních časopisů a literárních
sborníků v Knihovně Jiřího Mahena (Brno)

Workshop tvůrčího psaní se spisovatelkou
Zuzanou Frantovou na slavnostním vyhlášení
soutěže Nadílka našich dílek 2011
v Domě čtení (Praha)

Workshop mediální výchovy na slavnostním
vyhlášení soutěže Náš časopis 2010
ve Futuroomu (Praha)

Workshop tvůrčího psaní
na slavnostním vyhlášení
soutěže Nadílka našich dílek
2010 ve Futuroomu (Praha)

Mgr. Radek Sárközi
manažer tohoto projektu,
předseda o.s. Abeceda

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

Projektové vyučování je „supermetodou“ (metodou metod), pod jejíž střechu se vejdou všechny další moderní vyučovací metody. Jeho cílem je dovést žáky k takové samostatnosti, že zvládnou projekt bez cizí pomoci vymyslet, naplánovat, zrealizovat a zhodnotit.

Pěkné weby:

- www.projektovavyuka.cz
- www.zmizeli-sousedu.cz
- www.kracmera.cz
- zdenka-projekty.bdnet.cz
- www.bie.org
- www.edutopia.org/project-based-learning

Povedené knihy:

- Anna Tomková a kol.: Učíme v projektech
- Karla Černá: Rok s Robinsonem
- Jana Coufalová: Projektové vyučování pro první stupeň základní školy
- Susan Kovalíková: Integrovaná tematická výuka
- Učím s radostí, Zkušenosti – lekce – projekty
- Květoslava Taubenhauslová: Literární výchova jako prostředek rozvoje osobnosti dítěte

PhDr. Tereza Linhartová
odborná garantka ČG
a tvůrčí psaní

Od touhy psát je jen krůček
k otázce „jak na to“. A to už
jsme u hlubšího přemýšlení
o textech a pozornějšího
čtení, což jsou dva konkrétní
cíle výuky čtenářské
gramotnosti z mnoha.

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST TVŮRČÍ PSANÍ

Tipy na weby:

- alik.idnes.cz
- www.renenekuda.cz/povidkar
- www.drama.cz
- www.synonyma-online.cz
- www.rymy.cz
- www.professorgarfield.org
- www.readwritethink.org
- www2.scholastic.com/browse/home.jsp

Výborné knihy:

- Anna Faundezová: Jak psát příběhy, básně, dopisy...
- Bill Zimmerman, Tyler Page: Tvůj život v komiksu
- Eva Schneiderová: Kuna nese nanuk
- Zbyněk Fišer: Tvůrčí psaní
- Markéta Dočekalová: Tvůrčí psaní
- Eva Mrázková: Knížka o knížce
- Vladimír Pistorius: Jak se dělá kniha
- Ivo Markvart: Brzy jazyk neomrzí

Zahrajte si tvořivé deskové hry:

- Dixit, Activity, Bylo nebylo...
- Braggart, Fabula

Mgr. Ladislava Whitcroft
odborná garantka
Čtenářství a ČG

Psané slovo nás provází
na každém kroku. Ti z nás, kdo
dovedou správně nakládat
s různými typy textů, mají
zpravidla vyšší životní úroveň,
lepší příležitosti při hledání
zaměstnání, jsou profesně
úspěšnější a spokojenější.

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST ČTENÁŘSTVÍ

Skvělé časopisy:

- The Reading Teacher
- Kritické listy
- 21. století Junior

Výborné weby:

- cteni.blogy.rvp.cz
- www.kritickemysleni.cz
- www.ptac.cz
- www.cteme.eu
- www.rostemesknihou.cz
- www.reading.org
- www.scholastic.com/teachers
- www.readwritethink.org

Doporučené knihy:

- Čtenářská gramotnost jako vzdělávací cíl pro každého žáka
- Čtenářská gramotnost ve výuce
- Iveta Kramplová: Zakroužkuj – vyber – zdůvodni
- Daniel Pennac: Jako román
- Irena Věříšová a kol.: Kudy vede cesta ke čtenáři?
- Stephanie Harvey, Anne Goudvis: Strategies that Work
- Ellin Oliver Keene, Susan Zimmermann: Mosaic of Thought
- Debbie Miller: Reading with Meaning

Mgr. Dalibor Dudek
odborný garant ČG
a mediální výchova

**Školní časopis nás
přenesl od virtuální
reality médií
ke skutečnému
prožívání.**

**ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST
MEDIÁLNÍ VÝCHOVA**

Zajímavé weby:

- wp.wpublisher.cz/malenoviny
- medialnigramotnost.fsv.cuni.cz
- www.skolamedii.cz
- www.mediasetbox.cz
- www.jtvplzen.cz
- www.medialnavychova.sk
- www.medialiteracy.com
- www.media-awareness.ca

Skvělé knihy:

- Jan Pospíšil, Sára Lucie Závodná: Mediální výchova
- Pavel Wojnar, Bohumil Zmrzlík: Jak se dělá školní časopis
- Marek Mičienka, Jan Jiráček: Základy mediální výchovy
- Světlana Čmejrková: Reklama v češtině – Čeština v reklamě
- David Šimurka: Mluvte jako mluvčí

Nejlepší výuková CD

- Rozumět médiím
- Freinet 2005 – Vydáváme školní časopis

**Podporujeme výuku čtenářských strategií.
To jsou vědomé postupy, které nám pomáhají porozumět textu.**

Znáte čtenářské strategie?

Dopište číslo obrázku k odpovídajícímu názvu čtenářské strategie.

☐

Usuzování

☐

Kladení otázek

☐

Určování důležitých informací a myšlenek

☐

Sledování porozumění a zjednání nápravy

☐

Hledání souvislostí

☐

Syntéza

☐

Shrnování

☐

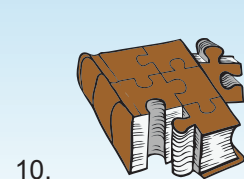
Předvídaní

☐

Hodnocení

☐

Vytváření představ

Hlavní výstupy z projektu

Webové
portály
pro žáky
a učitele

Soutěže
školních
časopisů
a literárních
sborníků

Workshopy
pro soutěžící

Putovní výstava
školních časopisů
a literárních
sborníků spojená
s workshopy

Elektronická
učebnice
pro žáky

Tři CD
s tipy do výuky
pro učitele

Konference
o čtenářské
gramotnosti

www.sotkoviny.cz

Hraj si, kresli, piš a soutěž,
se Šotkem to lehce zvládneš.

Ukáže ti, jak se dělá
povídka i báseň skvělá.

Když mu pak svá dílka pošleš,
na webu je brzy najdeš.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

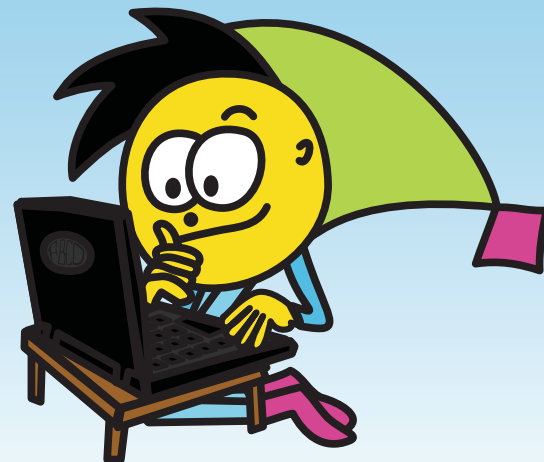
Webový portál „Šotkoviny“ je určen mladým novinářům, spisovatelům a čtenářům.

Co všechno se dá zjistit o tomto webu z reklamy na vedlejší stránce?

Žáci zde naleznou rady, jak psát různé publicistické útvary a literární žánry, jak si vést zábavný čtenářský deník, jak vytvářet školní časopis či literární sborník...

Web funguje také jako prostor pro publikování vydařených dílek. Průběžně vyhlašujeme **témata**, která mají mladé návštěvníky webu inspirovat k vlastní tvorbě. Kvalitní texty pak na webu zveřejňujeme.

Své čtenářské dovednosti si žáci mohou ověřit v e-learningových kurzech nebo v krátkých kvízech.

Jak si důležité informace v textu označujete vy?

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

webový portál pro učitele základních škol

Přejete si, aby vaši žáci byli v životě úspěšní? Chcete, aby se dobře orientovali v různých typech textů, přemýšleli nad nimi a uměli je využívat?

Pak zaměřte svou výuku na rozvoj čtenářské gramotnosti!

Portál pro učitele www.ctenarska-gramotnost.cz vám nabízí širokou metodickou podporu.

Naleznete zde velké množství článků k tématům:

- čtenářství
- tvůrčí psaní
- mediální výchova
- projektové vyučování

Jednotlivé rubriky obsahují:

- konkrétní tipy do výuky
- kvalitní přípravy do hodin, které jsou ověřeny praxí
- zkušenosti s rozvojem čtenářských dovedností u nás i v zahraničí
- užitečné zdroje informací

www.ctenarska-gramotnost.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Webový portál „Čtenářská gramotnost a projektové vyučování“ je určen učitelům základních škol. Najdete na něm například e-learningové kurzy.

Ukázka z e-learningu pro učitele

Zkuste vyřešit tento úkol. Poté si přečtete fakta.

Nemusel jsem dlouho přemýšlet nad tím, který okruh dovedností činil českým žákům největší potíže. Vzhledem ke svým dlouholetým zkušenostem jsem správně odhadl, že to bylo:

- A. Získávání informací
- B. Zpracování informací
- C. Zhodnocení textu

Fakta:

V získávání informací jsou čeští žáci na světovém průměru, ve zpracování informací dokonce dosáhli nadprůměrných výsledků. Velice špatné výsledky českých žáků se však týkají úkolů zaměřených na zhodnocení textu.

Uspořádali jsme tři ročníky soutěže školních časopisů NÁŠ ČASOPIS 2010, 2011 a 2012.

NÁŠ ČASOPIS 2012
SOUTĚŽ ŠKOLNÍCH ČASOPISŮ

Cílem této soutěže je pomoci redaktorům školních časopisů v jejich práci. Proto jsme nevybírali ze zaslaných časopisů pouze tři nejlepší, ale **umožnili jsme vyhrát každému!** Aby redakce zvítězila, musela na sobě zapracovat a její časopis musel projít certifikací.

Hodnotil se pokrok, kterého redakce dosáhla během jednoho školního roku od prvního čísla časopisu do čísla posledního.

Vítězné redakce pak získaly prestižní certifikát „**Kvalitní školní časopis**“. Tento certifikát má grafickou podobu a žáci jím mohou zdobit obálky svých časopisů.

Každá redakce obdržela tipy, jak svůj časopis vylepšit!

*Najděte na našem webu pro učitele 10 tipů,
jak se pozná kvalitní školní časopis.*

BaBický školáček

Šáša 2010

Realizovali jsme tři ročníky soutěže školních literárních sborníků NADÍLKA NAŠICH DÍLEK 2010, 2011 a 2012.

NADÍLKA NAŠICH DÍLEK 2012
SOUTĚŽ LITERÁRNÍCH SBORNÍKŮ

Své sborníky mohly do soutěže zaslat všechny mimopražské ZŠ. Odborná porota vybrala **vítěze** v jednotlivých kategoriích a určila absolutní pořadí nejlepších sborníků. Originálním sborníkům porotci udělili **čestná uznání**.

Při hodnocení se porotci zaměřili na tato kritéria:

- 1) Kvalita textů
- 2) Propojení textů a ilustrací (fotografií)
- 3) Celkový vzhled sborníku
- 4) Celková koncepce sborníku

Každá redakce obdržela tipy, jak svůj sborník vylepšit!

Najděte na našem webu pro žáky 12 tipů,
jak se pozná kvalitní školní literární sborník.

Pro vítěze soutěže Náš časopis 2010 jsme uspořádali víkendový workshop.

Vymyslete popisky k fotografiím.

CO: Workshop pro redakce školních časopisů
KDE: Evropské školicí centrum v Litomyšli
KDY: 2. až 4. března 2011
KDO: Redakce oceněných školních časopisů
JAK: Tvůrčí dílny – Novinářské žánry, Práce s fotografií, Grafická dílna, Jak se dělá reklama

Pro vítěze soutěže Nadílka našich dílek 2010 jsme uspořádali víkendový workshop.

Vymyslete příběhy k fotografiím.

CO: Workshop pro redakce literárních sborníků
KDE: Evropské školicí centrum v Litomyšli
KDY: 4. až 6. května 2011
KDO: Redakce oceněných literárních sborníků
JAK: Tvůrčí dílny – Jak na scénář, Literární žánry;
Exkurze – Restaurátorská dílna knih, Portmoneum
(muzeum spisovatele a výtvarníka Josefa Váchala,
který tvořil vlastní bibliofilie)

Z časopisů a literárních sborníků zaslaných do soutěží *Náš časopis* a *Nadílka našich dílek* vznikla Výstava školních časopisů a literárních sborníků, která putovala po knihovnách ve všech krajích České republiky.

Na workshopech žáci porovnávali svůj školní časopis s profesionálním časopisem pro žáky.

Workshopy začínaly besedou s novinářem z regionálního tisku.

Součástí doprovodného programu k výstavě byly workshopy na téma Čtenářská gramotnost a mediální výchova.

Na výstavních panelech bylo možné zhlédnout ukázky z oceněných školních časopisů a sborníků.

Návštěvníci výstavy se dozvěděli, jak by měl vypadat kvalitní školní časopis a kvalitní školní literární sborník.

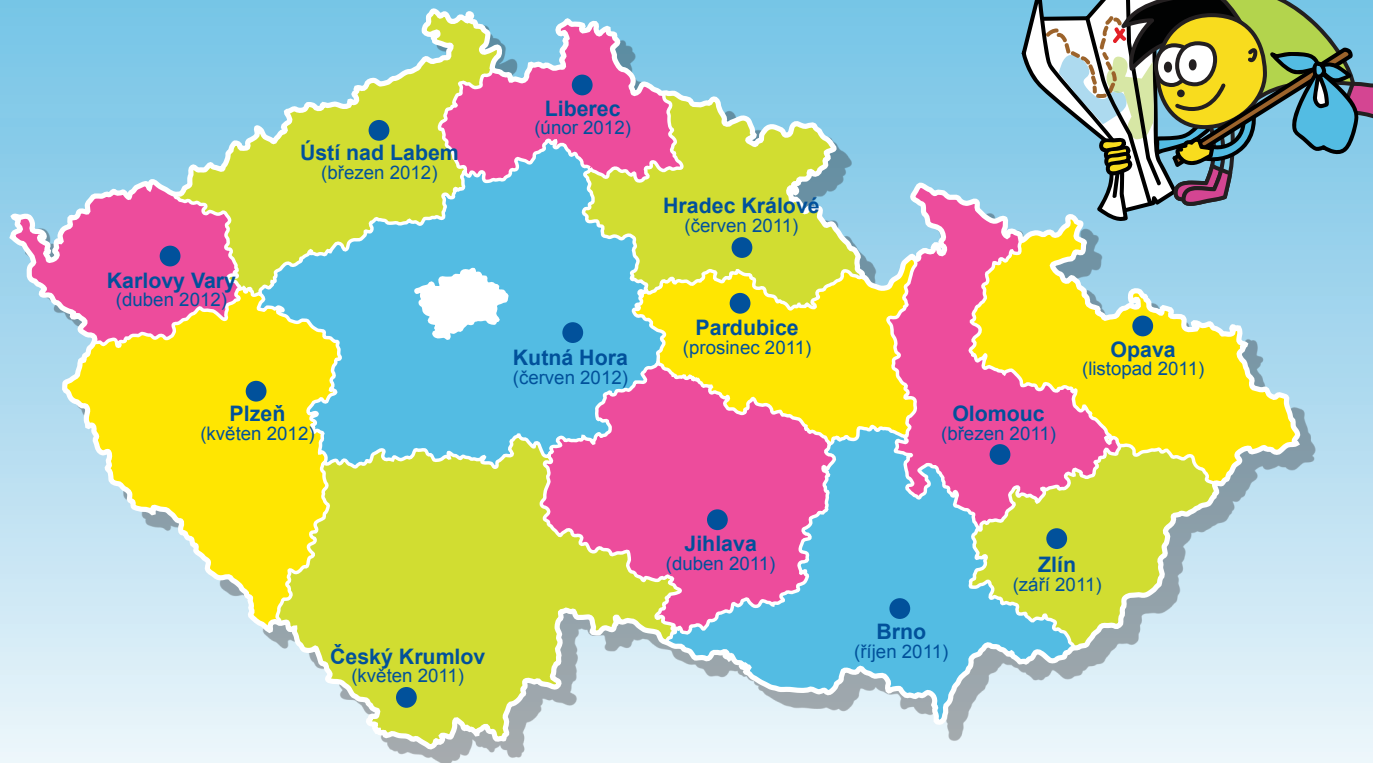
Jeden z osmi výstavních panelů seznamoval žáky se čtenářskými strategiemi.

Stáhněte si pracovní listy z výstavy na našem webu pro učitele.

Mapa putování

Výstavy školních časopisů a literárních sborníků

Vyznačte cestu, kterou výstava postupně putovala.

E-learningové kurzy pro žáky najdete na webu Šotkoviny.

Šotkoviny

Lenka si poradí!

Maminka se napila čaje a teď by měla také něco sníst.

Co by sis dala
k snídani, mami?

← Zpět

Já teď nemám na nic chuť. Ty jsi
ale k snídani chtěla palačinky
s marmeládou. Zvládla bys je udělat
sama? Ještě jsi je nedělala.
V kuchyni by měla být knížka, která
ti poradí.

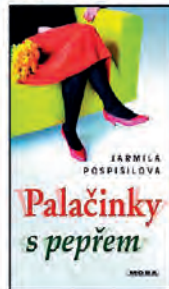

→ Další

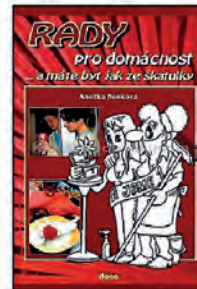
3. ÚKOL

V kuchyni našla Lenka několik knížek. Ve které z nich najde, co potřebuje?

A. 😊

B. 😊

C. 😊

Tato kniha to není. Najdeš v ní sice rady,
ale podle obrázku i celého názvu knihy
(a zejména formulace „a máte být jak
ze škatulky“) můžeš usoudit, že v ní
najdeš pouze rady, které se týkají uklízení.

Zkusit znovu

← Zpět

→ Další

Projektový manažer a předseda o. s. Abeceda:

Mgr. Radek Sárkózi

sarkozi.radek@abeceda-os.cz

+420 7777 99 652

Zástupce manažera:

Bc. Martina Málková

malkova.martina@abeceda-os.cz

+420 7777 99 624

Odborná garantka pro oblast Čtenářská gramotnost a tvůrčí psaní:

PhDr. Tereza Linhartová

linhartova.terez@abeceda-os.cz

+420 7777 99 627

Odborná garantka pro oblast Čtenářství a čtenářská gramotnost:

Mgr. Ladislava Whitcroft

whitcroft.ladislava@abeceda-os.cz

+420 7777 99 658

Odborný garant pro oblast Čtenářská gramotnost a mediální výchova:

Mgr. Dalibor Dudek

dudek.dalibor@abeceda-os.cz

+420 7777 99 623

Finanční manažerka projektu a účetní:

Jana Kudrnová

kudrnova.jana@abeceda-os.cz

+420 7777 99 657

Tvůrce webových portálů:

Mgr. Tereza Srpová

srpova.terez@abeceda-os.cz

+420 7777 99 625

ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST A PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

Vydavatel brožury:

Abeceda, občanské sdružení
Víta Nejedlého 2877, 434 01 Most

Odpovědná redaktorka: Tereza Srpová

Jazykové korektury: Radek Sárközi

Fotografie: Renáta Janíková, Martina Málková

Ilustrace: Renáta Janíková

Grafická úprava a sazba:

JR-GRAFIK s.r.o.
V Olšinách 44, 109 00 Praha 10

Tisk:

Art D – Grafický ateliér Černý, s.r.o.
Žirovnická 3124/1, 106 00 Praha 10

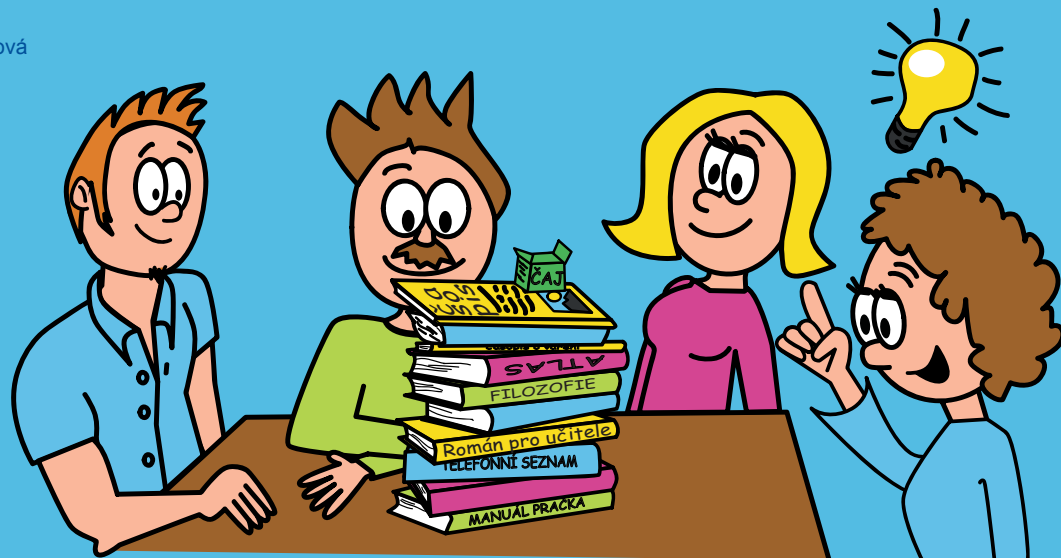
Náklad: 500 kusů

Místo a rok vydání: V Mostě 2012

© Abeceda, o.s., 2012

Kancelář projektu:

Abeceda, občanské sdružení
Svatoslavova 611/3,
140 00 Praha 4 – Nusle
+420 775 165 203, info@abeceda-os.cz

www.abeceda-os.cz
www.ctenarska-gramotnost.cz
www.sotkoviny.cz

*„Čtenářská gramotnost je schopnost porozumět psanému textu, zabývat se jím, přemýšlet o něm a používat ho k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potenciálu a k aktivní účasti ve společnosti.“
(OECD PISA)*